

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ...» ΤΟΥ Κ. Ν. ΛΟΥΡΟΥ

Η ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1895 ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Θά δώσω τώρα και μιὰ ἀμυδρὰ εικόνα τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο βρῆκα νὰ ἐξασκεῖται ὁ κλάδος τῆς Μαιευτικῆς στὴν πρωτεύουσά μας. Κι ἀπ' αὐτὸ θὰ συμπεράνει ὁ ἀναγνώστης μου καὶ τὸ τί γινόταν στὶς ἐπαρχίες καὶ στὰ χωριά.

Ἡ ἐξάσκηση τῆς Μαιευτικῆς ἐκεῖνα τὰ χρόνια βρισκόταν, κατὰ γενικὸ κανόνα, στὰ χέρια μαιῶν ἀμαθῶν, τῆς κατωτάτης κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἀμφιβόλου ἠθικῆς ὑποστάσεως. Λίγες μόνο ἦσαν οἱ ἐξαιρέσεις μαιῶν μορφωμένων, ἠθικῶν καὶ ἀξίων τῆς ἀποστολῆς των.

Στὸ δωμάτιο τῆς τικτούσης παρίσταντο ἡ μητέρα της, ὁ ἄνδρας της, τ' ἀδελφία της καὶ αὐτὲς ἀκόμη οἱ φιλενάδες της. Ἡ δὲ «κυρα-μαμὴ», καθισμένη μὲ τὰ βρομοπόδαρά της σταυρωτὰ ἐπάνω στὸ κρεβάτι τῆς τικτούσης καὶ ἀπέναντι στὰ γεννητικά της ὄργανα, βουτώντας κάθε τόσο τ' ἀκάθαρτα δάκτυλά της μέσα σ' ἓνα δίπλα της βαλμένο πιάτο μὲ λάδι, τὰ ἔβαζε κάθε τόσο μέσα στὰ γεννητικά ὄργανα τῆς γυναικός, γιὰ νὰ τῇ βοηθήσει διῆθεν, πραγματικὰ ὅμως γιὰ νὰ βλάψει τὴ φυσιολογικὴ πορεία τοῦ τοκετοῦ καὶ συγχρόνως νὰ μολύνει τὴ γυναίκα μὲ τὰ ἀκάθαρτα χέρια της, πὸν μόνο στὴν ἐναρξὴ τοῦ τοκετοῦ τὰ εἶχε σαπουνίσει καὶ βουτήξει ἴσως μέσα σὲ κάποιο ἀντισηπτικό. Ὅταν πιά ἔβλεπε ὅτι οἱ ἄσκοπες καὶ βλαβερὲς αὐτὲς ἐπεμβάσεις της ἀπέβαιναν μάταιες, ζητοῦσε γιαιτρός, ὁπότε συνήθως ἦταν ἀργά, γιατί ἡ γυναίκα ἦταν ἤδη μολυσμένη. Κι ὅταν ἀποπεράτωνα τὸν τοκετὸ ὁ γιαιτρός καὶ ἡ γυναίκα πέθαινε στὴ λεχωνιά της ἀπὸ σηψαιμία, ἢ «κυρα-μαμὴ» τὸ θάνατο τὸν

ἀπέδιδε στὰ ἐργαλεῖα τοῦ γιαιτροῦ! Ἐνῶ, ὅταν ξεγεννοῦσε τὴ γυναίκα χωρὶς γιαιτρό καὶ ἡ γυναίκα πέθαινε στὴ λεχωνιά της ἀπὸ σηψαιμία, τὸ θάνατο τὸν ἀπέδιδε πάντα σὲ «κακὴ κρᾶση» ἢ σὲ «σηψαιμία ἀπὸ ἐπιλόχειο πυρετό»! Τόση ἦταν ἡ ἀμάθεια τοῦ λαοῦ μας, ὥστε ἡ «κυρα-μαμὴ» ἦταν πάντα ἀνεύθυνη. Ἦταν τὸ πιὸ ἔμπιστο πρόσωπο τῶν οἰκογενειῶν. Κυριαρχοῦσε στὶς γυναῖκες, καὶ ἀλίμονο σ' ἐκεῖνον πὸν θὰ τολμοῦσε ν' ἀποδώσει τὴ μὸλυνση ἢ τὸ θάνατο τῆς λεχώνας σὲ σφάλμα της. Δὲ γλίτωνε ἀπὸ τὴν κακογλωσσία της. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κακογλωσσία τῆς οἰκογενείας τῆς μακαρίτισσας! Ἀφήνω πιά τί γινόταν στὶς ἐγκαταλελειμμένες καὶ σ' αὐτὲς τίς γυναῖκες τῆς ἐργατικῆς τάξεως, πὸν πέθαιναν χωρὶς νὰ δίδεται καμιά, ἀπὸ κανέναν, προσοχή. Μονάχα οἱ γιαιτροί, πὸν ἔβλεπαν ἀπὸ πολὺ κοντὰ τὴ δυστυχία καὶ τὴν κακομοιριά τῶν φτωχῶν, δὲν ἔμεναν ἀσυνγκλητοι. Ἐτρεχαν πρόθυμα, καὶ συνήθως δίχως ἀμοιβή, ἀπὸ γειτονιά σὲ γειτονιά, προσφέροντας ὅσο μπορούσαν τίς ὑπηρεσίες τους στὶς φτωχὲς γυναῖκες τοῦ λαοῦ.

Ποτὲ δὲν ἀρνήθηκα νὰ προσφέρω τίς ὑπηρεσίες μου στὶς φτωχὲς γυναῖκες τοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τὸ Παλάτι καὶ ἀπ' τ' ἀρχοντόσπιτα συχνὰ βρισκόμουν μὲ τὸ ἀμάξι μου καὶ στὰ φτωχόσπιτα τοῦ μικροτεχνίτη, τοῦ μικρο-υπαλλήλου, τῆς ἡμερομισθίας ἐργάτριας καὶ αὐτῆς τῆς ἐγκαταλελειμμένης γυναίκας.

Ἐκεῖ, μέσα σὲ ἄθλιο περιβάλλον, μὲ μιὰ μαμὴ τῆς γειτονιάς, πὸν ὅπου καὶ ἂν τὴν ἄγ-

γιζες λερωνόσουν, ἐσκεπτόμουν πῶς θὰ κατόρθωνα νὰ ἐπέμβω γιὰ νὰ βοηθήσω τὶς ἄμοιρες αὐτὲς γυναῖκες, πὸν οἱ θερμὲς παρακλήσεις των «σῶστε με, γιαιτρέ μου» δὲ μ' ἄφηναν ἀσυγκίνητο. Ἐκανα ὅ,τι μπορούσα τὴ στιγμὴ ἐκείνη. Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα παραμέριζα ἀπὸ τὴν ἀνάμιξη στὴν ἐπέμβασή μου τὸ φάσμα τῆς μολύνσεως, τὴ βρώμικη μαμὴ. Ἐπειτα πετοῦσα ὅλα τὰ ἀκάθαρτα κουρελόπανα τῆς μαμῆς, πὸν μεταχειρίζοταν στὸν τοκετό. Ἐπαιρνα ὅ,τι καθαρό βροσκοτάω πὸν τνουλάτι τῆς τικτούσης, φυλαγμένο ἀπὸ τὴν «κυρα-μαμὴ» γιὰ νὰ τὸ μεταχειρισθεῖ μονάχα στὴ λεχωνιά της, ὅπως ἡ ἴδια ἢ ἀνόητη μαμὴ μοῦ ἔλεγε. Ἐτσι, μέσα σὲ τέτοιο περιβάλλον, δὲν ξέρω κι ἐγώ, μὰ τὴν ἀλήθεια, πῶς κατόρθωνα νὰ βοηθῶ τὶς γυναῖκες αὐτὲς. Ἡ Θεία Πρόνοια, φαίνεται, τίς προστάτενε. Ὅταν τελείωνα τὴν ἐπέμβασή μου, ὁ ἄνδρας της, πὸν περιμένε ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιο, μὲ παρακαλοῦσε μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, νὰ δεχθῶ τὴ φτωχικὴ ἀμοιβή του, πὸν ποιοὺς ξέρει πῶς τὴν εἶχε ἐξοικονομήσει ὁ κακομοίρης. Τὴν δεχόμουν, γιὰ νὰ μὴ θίξω τὸ φιλότιμο τῶν ἀπλῶν καὶ ἀγαθῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, πὸν τὸ θεωροῦσαν ἱερό καθήκον ν' ἀμείβουν τὸ γιαιτρό, στερεώνοντας καὶ τῶν παιδιῶν τους ἀκόμα τὸ φουμί. Μάρτυς μου ὅμως ὁ Θεός, ποτὲ δὲν κράτησα ἀμοιβὴ ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους. Ἐμπαίνα πάλι στὸ δωμάτιο τῆς γυναίκας, μὲ τὴν πρόφαση ὅτι ἤθελα πρὶν φύγω νὰ ρίξω μιὰ ματιὰ στὸ σφυγμό της. Τῆς ἔβαζα κορυφὰ στὸ χέρι τὴ φτωχὴ μου ἀμοιβὴ καὶ τῆς ἔλεγα: «Πάρε αὐτὰ τὰ λίγα λεπτὰ, γιὰ ν' ἀγοράσεις λίγο κρέας, πὸν ἔχεις ἀνάγκη, γιὰ ἓνα ζωμό.» Καὶ ἡ δυστυχισμένη γυναικούλα μοῦ ἔπιανε τὸ χέρι καὶ δὲν μοῦ τ' ἄφηνε, φιλώντας το καὶ κλαίοντας ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Κι ἔτσι ἔφρευγα μὲ τέτοια ἱκανοποίησι, πὸν ποτὲ δὲν αἰσθάνθηκα στὶς εὐπορὲς πελάτιδές μου. Κοιτῶντας στὶς φτωχὲς αὐτὲς γυναῖκες αἰσθανόμουν ὅτι βροσκοτόμουν στὸ ὕψος τῆς θείας ἀποστολῆς μου. Ἐνῶ στὶς πλούσιες, μοῦ φαινόταν ὅτι ἔπεφτα σὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο. Ἦταν σὰν νὰ μοῦ ἔλεγαν: «Ἀγοράζω, κύριέ μου, τὴν ὑπηρεσίαν σου, σὲ πληρώνω!» Σὰν νὰ εἶναι

δυνατὸν νὰ ἀμειφθεῖ κανεὶς μὲ χρῆμα, ὅταν σώζει τὴ ζωὴ τοῦ ἀρρώστου ἢ τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς ἀρρώστιας. Ἐν τούτοις ὁ γιαιτρός πρέπει νὰ ἀμείβεται, ἀρκετὰ μάλιστα καλὰ, ἀπὸ τοὺς ὀπωσθήποτε εὐπόρους ἀρρώστους. Γιατὶ ἐξήντηλησε σπουδάζοντας πολλὰ σκληρὰ χρόνια ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε. Καὶ δὲν διαθέτει τοὺς ἀπαιτουμένους πόρους γιὰ νὰ ζεῖ καλὰ καὶ μὲ ἀξιοπρέπεια, πὸν ἀπαιτεῖ ὄχι μόνο τὸ ἔργο του, ἀλλὰ κι αὐτὴ ἢ κοινωνία. Μονοστὰ νοσοκομεῖα, ὅπου ὁ γιαιτρός ἐξυπηρετεῖ τὴ φτωχολογίαν χωρὶς νὰ ἀμείβεται, στέκει στὸ ὕψος τῆς θείας ἀποστολῆς του. Στὸ Δημόσιο Μαιευτήριον, ὅπου περνοῦσα ὄρες πολλὰς ἐγχειρίζοντας καὶ θεραπεύοντας φτωχὲς γυναῖκες, αἰσθανόμουν τὴ θεῖαν ἀποστολή μου. Ἐκεῖνο πὸν μ' ἔθλιβε βέβαια ἦταν νὰ βλέπω νὰ φέρουν στὸ Μαιευτήριον λεχώνες πὸν τίς εἶχαν ξεγεννήσει στὰ σπίτια τους οἱ ἀργάματες μαμὲς καὶ ἦταν μολυσμένες! Ἦξερα πὸς δὲν θὰ μπορούσα νὰ τίς σώσω! Οἱ εὐλογημένες αὐτὲς γυναῖκες τοῦ λαοῦ ἦταν ὑποτακτικὲς στὴν «κυρα-μαμὴ» καὶ, μολονότι ἤξεραν ὅτι στὸ Μαιευτήριον δὲν θὰ εἶχαν καμιά ὕλικὴ ἐπιβάρυνση, προτιμοῦσαν νὰ γεννήσουν στὸ σπίτι τους μὲ τὴν «κυρα-μαμὴ» πὸν τίς ἐμόλυνε, καὶ δὲν κατέφευγαν στὸ Μαιευτήριον παρὰ μόνο ὅταν ἦταν πιὰ ἀργὰ καὶ ἡ μόλυνση κατέληγε σὲ σηφαιμία.

Πολλὲς, δυστυχῶς, τέτοιες περιπτώσεις μοῦ τύχαιναν ἐκεῖνα τὰ χρόνια. Ὁ ἀναφέρω ὅμως μόνο τὴν ἀκόλουθη, πὸν οἱ μαθηταί μου θὰ τὴ θυμοῦνται, γιαιτὶ τὴν περιέγραφα συγχρὰ στὰ μαθήματά μου.

Ἦρθε μιὰ μέρα ἓνας φτωχὸς ἐργάτης καὶ με παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα στὰ μάτια νὰ ἐπισκεφθῶ στὸ Παγκράτι τὴ λεχῶνα γυναικα του πὸν κινδύνενε. Τοῦ εἶπα νὰ τὴν φέρει ἀμέσως στὸ Μαιευτήριον. Ἄλλ' ἢ «κυρα-μαμὴ» τοῦ εἶπε ὅτι δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ μεταφερθεῖ. Μπήκα στὸ ἀμάξι μου καὶ ὁ ἄνδρας της μὲ δὴγήγησε σ' ἓνα ἡμιμπόγειο, ὅπου εἶδα τὴ γυναῖκα νὰ πεθαίνει ἀπὸ σηφαιμία. Κοιτῶντας δὲ τὰ ἄμοιρα παιδάκια της νὰ κλαῖνε, τὴν «κυρα-μαμὴ» νὰ τῆς βάζει στὸ κεφάλι πανιὰ μὲ ξύδι κι ἓνα σωρὸ γειτόνισσες νὰ μισοκλαῖνε. Ἐννοεῖ-

Ἡ Βασίλισσα Σοφία στὰ 1904.

ταὶ ὅτι δὲν εἶχα νὰ κάνω τίποτε. Ἡ γυναίκα πέθαινε. Τῆ στιγμῇ δὲ πὸν θὰ ἔφραγα, μιὰ γυναικούλα μὲ θερμοπαρακαλοῦσε νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ δυὸ ἄλλες γυναῖκες ἐκεῖ κοντά, πὸν κι αὐτὲς τίς εἶχε ξεγεννήσει ἢ ἴδια «κυρα-μαμῆ». Τίς εἶδα ἐπιθανάτιες κι ἐκείνες ἀπὸ σηφαιμία. Καὶ ἡ μαμῆ τότε εἶχε τὸ θράσος νὰ μοῦ πεῖ:

— Γιατρέ μου, εἶναι ἐπιδημία στὴ γειτονιά μας ἀπὸ ἐπιλόχειο πυρετό!

Ἐνοεῖται ὅτι ἔγινε ἕξω φρενῶν καὶ τὴν ἔστειλα στὸ διάβολο, λέγοντας ὅτι τὴν ἐπιδημία τὴ φέρουν τὰ βρωμώχερά της.

Τόσο ἀγανάκτησα ἀπ' ὅσα ἔβλεπα, ὥστε δὲν ἐδίστασα νὰ κατευθυνθῶ ἀμέσως στὸ Παλάτι τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, γιὰ νὰ παρακαλέσω τὴν τότε Πριγκίπισσα Διαδόχου Σοφία νὰ ἔρθει μαζί μου, γιὰ νὰ ἀντιληφθεῖ μὲ τὰ ἴδια της τὰ μάτια τὴ φρίκη ἐκείνη καὶ τὴν κατάστασι στὴν ὁποία εὐρίσκετο ὁ λαὸς μας ἀπὸ τὴν ἀμάθεια τῆς

μαίας. Ἔτσι ἡ μέλλουσα Βασίλισσά μας εἶδε μὲ ἀποτροπιασμὸ τρεῖς ἐπιθανάτιες γυναῖκες, θύματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μαίας.

Τὴν ἄλλη μέρα μὲ κάλεσε νὰ σκεφθοῦμε πῶς θὰ μπορούσε ν' ἀντιμετωπισθεῖ ἡ φρικτὴ ἐκείνη κατάστασι. Ἀνέπτυσσα στὴν Ὑψηλοτάτη ὅτι τὸ πρῶτο πὸν ἔπρεπε νὰ γίνεῖ ἦταν νὰ ἰδρωθεῖ μαιευτήριον ἄξιο τῆς ἀποστολῆς του, ὅπου οἱ μαῖες καὶ οἱ γιατροὶ θὰ ἐκπαιδεύονται καὶ θὰ ἐξασκοῦνται. Στὸ μαιευτήριον ἄλλωστε καὶ αὐτὲς οἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ πὸν θὰ γεννοῦν θὰ μεταδίδουν στὶς γειτόνισσές τους τί θὰ πεῖ καθαριότης καὶ μὲ πόσες προφυλάξεις πρέπει νὰ γεννᾷ μιὰ γυναίκα, ὥστε νὰ μὴ γίνεταί θύμα τῶν ἀμαθῶν μαίων.

— Εἶναι, ἐτόνισα στὴν Ὑψηλοτάτη, πολὺ σκληρὸ οἱ δυστυχισμέναι γυναῖκες τῆς πτωχῆς καὶ ἐργατικῆς τάξεως νὰ περνοῦν τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὸν τοκετὸ μὲ μεγάλας στερησεις. Ἡ δὲ κοινωσία καὶ ἡ κοινωσία νὰ βλέπουν μὲ ἀδιαφορία καὶ ἀπονία τίς ἄμοιρες μητέρες νὰ πεθαίνουν ἀπὸ ἐπιλόχειο πυρετὸ καὶ ν' ἀφήρουν τὰ παιδάκια τους στοὺς πέντε δρόμους. Δὲν εἶναι ἀδικο, δὲν εἶναι ἀπάνθρωπο νὰ μὴν ὑπάρχει γι' αὐτὲς κανένα ἄσυλο, κανένα μαιευτήριον τῆς προκοπῆς, κι ὅλες οἱ φιλανθρωπικὲς πόρτες νὰ εἶναι γι' αὐτὰ τὰ δυστυχισμένα πλάσματα κλειστές;

Ἐπέμεινα καὶ ὑπέδειξα στὴ μέλλουσα Βασίλισσά μας ὅτι ἦταν ἀνάγκη νὰ μεριμνήσουμε σοβαρὰ γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Τὸ τότε Δημόσιον Μαιευτήριον ἦταν εἰρωνεῖα καὶ ντροπὴ νὰ λέγεται Δημόσιον Μαιευτήριον. Ἡ Πριγκίπισσα Διαδόχου Σοφία, σὰν στοργικὴ μητέρα, συγκινήθηκε βαθιὰ ἀπὸ ὅσα εἶδε μὲ τὰ ἴδια της τὰ μάτια καὶ ἀπὸ ὅσα τῆς ἀνέπτυσσα. Καὶ ἀπὸ τότε φρόντιζε γιὰ τὴν ἐξέυρεσι τοῦ ἀπαιτουμένου χρηματικοῦ κεφαλαίου, γιὰ νὰ ἀνεγερθεῖ τὸ Μαιευτήριον «Ἀλεξάνδρα» στὸ γήπεδο δίπλα στὸ Ἀρεταεῖο Νοσοκομεῖο, πὸν γι' αὐτὸν ἄλλωστε τὸν σκοπὸ εἶχε ἀγορασθεῖ μὲ ἐράνους εἰς μνήμην τῆς Βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας, κόρης τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'.

Ὅταν στὶς 7 Ἰουνίου 1897, πὸν ἀνηγορεύθη ὑψηγῆ τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυ-

ναικολογίας στὸ Πανεπιστήμιό μας, καὶ στὶς 17 Ἰουλίου 1899, πὸν διορίσθηκα καὶ μέλος τοῦ Βασιλικοῦ Ἰατροσυνεδρίου, ἀνέπτυξα καὶ στὸ περιβάλλον αὐτὸ τὴν φοιτητικὴν κατάστασι τοῦ λεγομένου Δημοσίου Μαιευτηρίου, τὸ Ἰατροσυνέδριο ὄρισε ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς Β. Πατριόκιο, γραμματέα τοῦ Ἰατροσυνεδρίου, Π. Μανοῦσο, ἀντιπρόεδρο, καὶ ἀπὸ μὲνα, γιὰ τὴν ἐξέυρεση καταλλήλου κτιρίου, ὅπου νὰ στεγασθεῖ τὸ μαιευτήριον. Ἡ ἐπιτροπὴ στὴν ἀρχὴ προσπάθησε νὰ μᾶς παραχωρηθεῖ τὸ μέγαρο Μέριλι, στὴ Λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας. Στάθηκε ὅμως ἀδύνατο. Ἐχρησιμοποιεῖτο τότε ὡς νηπιαγωγεῖο. Κι ἔτσι ἡ ἐπιτροπὴ κατέληξε στὴν ἐνοικίασι τοῦ μεγάρου τῶν κληρονόμων Μπαλτατζῆ, στὴν ὁδὸν Ἀκαδημίας, μὲ αἶθουσαι μεγάλες, ἀρκετὰ εὐρύχωρα δωμάτια καὶ ἀρκετοὺς χώρους, ἐλεύθερο ἀπὸ παντοῦ, μὲ κήπο τριῶν περίπου χιλιάδων πήχεων, πὸν θὰ μπορούσε νὰ διασκευασθεῖ χωρὶς μεγάλη δαπάνη σὲ μαιευτήριον κάπως τῆς προκοπῆς.

Μὲ τέτοιαις προϋποθέσεις πραγματοποιήθηκε ἡ ἐνοικίασι αὐτῆ. Δυστυχῶς ὅμως ἔλειπε, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, ἡ καλὴ τουλάχιστο θέλησι νὰ διοργανωθεῖ προσωρινὰ τὸ μέγαρο σὲ μαιευτήριον, μέχρις ὅτου βρεθεῖ τὸ χρηματικὸ κεφάλαιον γιὰ νὰ ἀνεγερθεῖ μαιευτήριον ἀντάξιον τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας μας. Ἀπελπισμένος ἀπὸ τὴ διαπίστωσι ὅτι τὸ μέγαρον αὐτὸ δὲν ὠφέλησε σὲ τίποτε, ἀναγκάσθηκα νὰ συνεχίσω τοὺς ἀγῶνες μὸν δοιμότερα.

Ἐξέδωκα φυλλάδια καὶ τὰ μοίρασα σ' ὅλους τοὺς γιατροὺς Ἀθηναίων, Πειραιῶς καὶ ἐπαρχιῶν, διεκτραγωδώντας τὰ φοιτητὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῶν τοκετῶν στὸν τόπον μας. Καὶ συνιστοῦσα τὴν ἐφαρμογὴ τῆς «ἀσηπτικῆς ἀγωγῆς».

Οἱ συστάσεις ὅμως αὐτὲς ἔγιναν δεκτῆς

ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους μου μὲ ἄστοχευ ἐπιθέσεις καὶ λιβελλογραφήματα. Μὲ εἰρωνεύοντο: «Μήπως ὁ κ. Λοῦρος ἐπιθυμεῖ νὰ μεταχειριζώμεθα μαζί μὲ τὰ γάντια πὸν συνιστᾷ καὶ φοράκο στοὺς τοκετούς;» Ἀλίμονο, τέτοια ἀντίληψη εἶχαν οἱ ἀντίπαλοί μου γιὰ τὴν ἀσηπτικὴν ἀγωγή. Εἶχαν ὅμως δίκιον νὰ μὲ εἰρωνεύονται. Δὲν εἶχαν ἰδέα τί θὰ πεῖ ἀσηπτικὴ ἀγωγή καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται.

Αὐτὴ ἦταν, ὅταν ἐγκαταστάθηκα στὴν Ἀθήνα τὸ Νοέμβριον τοῦ 1895, ἡ κατάστασι τῆς ἐξασκήσεως τῆς Μαιευτικῆς στὸν τόπον μας, μὲ τίς ἀμαθεῖς μαῖαι καὶ τοὺς ἐπαγγελματινομένους τὸν μαιευτήρα γιατροὺς.

Ἐπῆρχαν βέβαια καὶ γιατροὶ, μετρημένοι ὅμως στὰ πέντε δάκτυλα τοῦ χειριοῦ, σπουδασμένοι καὶ ἡσκημένοι μαιευτήρες, καθὼς καὶ μαῖαι ἀξιεῖς τῆς ἀποστολῆς των. Ἀλλὰ τὸ σύνολον ἦταν φοιτητὸν, ὥστε μὸν εἶναι δυσάρεστο νὰ τὸ περιγράψω σὲ ὅλην τὴν ἔκτασι.

Οἱ ἀγῶνες μου ὅμως δὲν πῆγαν χαμένοι. Ὡς ὑφηγητῆς καὶ γιατροῦ τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἀστυκλινικῆς, δὲν ἄρχισα νὰ μεταδίδω στοὺς διδάκτορας τίς νέαις ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀσηπτικὴν ἀγωγή. Κι ἀργότερα, ὡς καθηγητῆς, ἄρχισα νὰ ἐφαρμόζω στὸ Δημόσιον Μαιευτήριον τὰ ὅσα μὲ τοὺς ἀγῶνες μου ἐπεδίωκα, καὶ οἱ μαθηταὶ μου καὶ οἱ μαθήτριαι μου μαῖαι ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἀπόστολοι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀσηπτικῆς ἀγωγῆς καὶ στὸν τόπον μας. Κι ἔτσι κατορθώθηκε νὰ ἐπικρατήσουν τὰ ὅσα διεκήρυξα γιὰ τὴν ἀσηπτικὴν ἀγωγή, ὥστε νὰ περιορισθεῖ σημαντικὰ καὶ στὴ χώρα μας τὸ ὄνειδος τοῦ ἐπιλοχεῖον πρετοῦ καὶ τὸ στίγμα τῶν ἀμαθῶν καὶ τῆς κατωτάτης κοινωνικῆς τάξεως μαῖων.